

Куркіна Д.О., студентка
Науковий керівник: Костяна О.В., к.е.н.,
Харківський національний університет
Ім. Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Регулювання соціальної сфери є одним із найважливіших напрямів державного управління. Цільову спрямованість податкового механізму визначає податкова політика, яка реалізується через виконання фіскальної функції та посилення впливу на соціально-економічні процеси при застосуванні бюджетно-податкових важелів. Для вирішення проблем соціального характеру головною метою податкової політики є досягнення раціонального співвідношення між фінансовими можливостями держави та видатковою частиною бюджету на реалізацію соціальних програм. [1]

В Україні реалізуються заходи, у тому числі і податкової політики, які спрямовані на раціональне розміщення продуктивних сил, створення нових технологій, заохочення підприємництва та інші заходи, які сприяють збереженню і розвитку системи робочих місць.

Людський капітал — розвинений у результаті інвестицій і накопичений людьми певний запас здоров'я, знань, навичок, здібностей, мотивацій, який використовується у різних сферах суспільного виробництва та сприяє зростанню продуктивності праці й завдяки цьому впливає на зростання доходів його власника. [2]

Оскільки формування людського капіталу відбувається протягом всього життя людини, то з боку держави мають бути забезпечені умови для його розвитку протягом всього цього періоду. Тобто стимулюючи заходи повинні бути спрямовані на його розвиток починаючи з дитячого віку.

Лауреат Нобелівської премії з економіки Саймон Кузнець зробив істотний внесок у створення теорії людського капіталу. Він поставив достатність стартового накопиченого людського капіталу на перше місце з факторів, що визначають вдале застосування накопиченого досвіду передових країн. [3]

На сьогоднішній день світовими лідерами стають країни, які навчилися краще за інші використовувати знання, вміння, компетенції людей, їх здатності до подальшого навчання. Тому, це можна визначити як капітал у формі інтелектуальних здібностей та практичних навичок, отриманих в процесі освіти та практичної діяльності людини. [4] Одним із способів забезпечення ефективної зайнятості є дії держави, спрямовані на її розвиток. Поліпшення цього показника перебуває серед основних причин економічного розвитку, тому що людський капітал складає більшу частку добробуту суспільства.

У сучасному світі запорукою побудови конкурентоспроможної та зростаючої економіки є розвиток науки та інновацій, які вважаються стратегічним ресурсом держави. Орієнтація на традиційні трудомісткі індустріальні галузі, характерна для України, стоїть на заваді розвитку людського капіталу та

забезпечення стабільного зростання економіки. [5] Суттєве відставання наукової та освітньої бази країн від науки й освіти країн, що знаходяться на етапі п'ятого або навіть шостого технологічних укладів, унеможлиблює швидке просування у виробництві технологій та інновацій, спроможних конкурувати на світовому ринку й призвести до швидкої зміни укладу економіки. Водночас, підвищення рівня знань та формування робочої сили, яка адаптивно реагує на виклики високотехнологічної економіки, є головною запорукою продуктивності праці та зростання рівня зайнятості.

Законодавство України містить досить обмежене коло інструментів податкового стимулювання розвитку людського капіталу персоналу підприємства, що обумовлює певний дестимулюючий вплив податкової політики на розвиток людського капіталу. [4]

Стимулюючий вплив на розвиток людського капіталу можна віднайти в механізмі справляння ПДВ, податку на прибуток підприємств, а також податку на доходи фізичних осіб. Найбільший регулятивний потенціал в стимулюванні розвитку людського капіталу має податок на прибуток підприємств. [4]

Використання норм Податкового кодексу надає можливість зменшити базу оподаткування ПДФО за рахунок податкової соціальної пільги та податкової знижки. В результаті застосування механізму податкової знижки за підсумками звітного року виникає можливість зменшення річного оподаткованого доходу на суму певних видів витрат, завдяки чому платник може отримати частину суми ПДФО, що була сплачена протягом року.

Платник податку має право включити до податкової знижки зокрема суми коштів, фактично здійснені ним протягом звітного податкового року витрати у вигляді суми коштів, сплачених платником податку на користь вітчизняних закладів дошкільної, позашкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та вищої освіти для здобуття відповідної освіти такого платника податку та/або члена його сім'ї першого ступеня споріднення. Відповідно, зростає чистий дохід платника, що може стати одним з мотивуючих факторів щодо здобуття освіти платником або членами його родини.

Таким чином застосування деяких норм вітчизняного податкового законодавства забезпечує податкове стимулювання розвитку людського капіталу, все ж деякі питання та проблеми залишилися нерегульованими. Першочергово слід назвати відсутність в обох законодавчих актах механізму підвищення кваліфікації працівників, понесених працедавцями – суб'єктами малого підприємництва, що перебувають на спрощеній системі оподаткування, обліку та звітності.

Список використаних джерел:

1. Соціальні аспекти податкової політики: монографія / Ю.Б. Іванов, О.М. Тищенко, О.В. Грачов та ін.; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Іванова Ю.Б. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2011. – 304 с.
2. Людський капітал як соціально-економічна категорія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://studentam.net.ua/content/view/4656/132/>
3. Саймон Кузнець [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Саймон_Кузнець

4. Податкове регулювання соціального розвитку: світовий досвід та тенденції в Україні: Монографія / Ю. Б. Іванов, О. М. Тищенко, О. В. Грачов та ін.; за заг. ред. Ю. Б. Іванова. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2012. – 423 с.

5. Розвиток людського капіталу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_LUD_KAPITAL.pdf

Кучер М.О., магістр
Науковий керівник: Дяченко Т.О., к.е.н., доцент
Національний транспортний університет
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Пріоритетні напрями структурної перебудови транспортного комплексу України передбачають: формування і розвиток ринкового середовища в транспортно-дорожньому комплексі при державному економічному регулюванні; технічну і технологічну модернізацію транспорту на базі науково-технічного прогресу для підвищення рівня і якості транспортного обслуговування економіки з врахуванням зміни структури вантажопотоків; нову економічну політику, яка забезпечить скорочення витрат, підвищення прибутку та рентабельності транспортних підприємств; економію та раціональне використання паливо-енергетичних ресурсів; вирішення соціальних проблем на транспорті; створення системи нормативно-правового забезпечення розвитку і функціонування транспорту для вирішення вказаних завдань.

Використання системного аналізу бізнес-процесів у практиці управління підприємствами малого бізнесу з надання послуг у сфері міжнародних перевезень може служити основою для багатьох потенційно значущих рішень і дій керівництва. Формалізація бізнес-процесів на підприємствах дозволяє, з однієї сторони, їх моделювати та вдосконалювати і тим самим впливати на внутрішнє середовище підприємства, а з іншої - істотно підвищити прозорість і ефективність бізнесу загалом. Побудована за цими принципами інформаційна модель управління розвитком підприємства з надання послуг в сфері міжнародних вантажних перевезень може бути не тільки прибутковою, але і високоефективною, гнучкою, що зможе швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища [3].

Традиційно міжнародна торгівля базується на передачі від продавця покупцю не лише товару, але й повного пакета товаросупровідних документів. Передача належних транспортних документів має важливе значення для виконання міжнародних договорів купівлі-продажу (зокрема, контрактів на умовах FOB та CIF).

Підготовка, передача і перевірка документів вимагає часу та здійснення витрат від сторін контрактів. До того ж документи можуть містити недоліки, помилки та навіть бути сфальсифікованими. Серйозні проблеми можуть виникнути, якщо, наприклад, теплохід прибуває у порт розвантаження, до того як